Awdurdod Tân ac Achub De Cymru – Crynodeb Archwilio Blynyddol 2025

Dyddiad cyhoeddi: Ionawr 2026

Cynnwys

Cynnwys	2
Cyflwyniad	4
Cipolwg ar eich archwiliad	6
Canfyddiadau'r archwiliad o'r cyfrifon	7
Canfyddiadau gwaith archwilio perfformiad	9
Ansawdd archwilio	11
Rhagor o wybodaeth	12

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Nid yw'r Archwilydd Cyffredinol, Swyddfa Archwilio Cymru a staff Swyddfa Archwilio Cymru'n derbyn unrhyw atebolrwydd mewn perthynas ag unrhyw ddibyniaeth ar y ddogfen hon neu ei defnyddio mewn unrhyw ffordd arall gan unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn eu cymhwyster unigol, nac mewn perthynas ag unrhyw ddefnydd gan unrhyw drydydd parti.

I gael rhagor o wybodaeth, neu os oes arnoch angen unrhyw un neu rai o'n cyhoeddiadau mewn fformat a/neu iaith arall, cysylltwch â ni dros y ffôn ar 029 2032 0500, neu anfonwch neges e-bost i post@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cyflwyniad

Adrian Crompton

Archwilydd Cyffredinol Cymru

Mae'n dda gennyf rannu fy Nghrynodeb Archwilio Blynyddol ar gyfer Awdurdod Tân ac Achub De Cymru (yr Awdurdod). Mae'n crynhoi prif ganfyddiadau fy ngwaith archwilio yn 2025 a wnaed i gyflawni fy nghyfrifoldebau dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Darperais farn pa un a oedd y cyfrifon wedi'u paratoi'n briodol ac yn rhoi darlun cywir a theg, ym mhob agwedd berthnasol.

Mae fy nhîm archwilio hefyd wedi asesu a yw'r Awdurdod wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran sut y mae'n defnyddio adnoddau, ac wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy. Wrth wneud hynny, mae fy nhîm archwilio wedi adolygu sut y mae'r Awdurdod wedi pennu ei amcanion llesiant ac yn targedu cartrefi sy'n wynebu'r risg fwyaf o danau. Fel a nodwyd yn fy nghynllun archwilio, fe gynhaliwyd yr adolygiadau hyn yn unol â safonau Sefydliad Rhyngwladol y Sefydliadau Archwilio Goruchaf (INTOSAI).

Caiff y canfyddiadau archwilio manwl ar gyfer pob un o'm hadolygiadau eu nodi yn y priod adroddiadau y mae fy nhîm archwilio wedi'u cyflwyno trwy gydol y flwyddyn. Mae'r adroddiadau archwilio perfformiad ar gael ar wefan Archwilio Cymru ac mae dolenni pellach ar gael yn y crynodeb.

Ar hyn o bryd mae'r Awdurdod yn ffocws ymyriad gan Lywodraeth Cymru. Gan bod hwn yn ymyriad llywodraethu arwyddocaol, byddaf yn ymdrin ag unrhyw risgiau archwilio ychwanegol trwy fy ngwaith yn ystod 2025-26. Bydd fy ffocws ar ddarparu sicrwydd bod yr Awdurdod yn sicrhau gwelliant parhaus a gwerth am arian.

Dylai'r Crynodeb Archwilio Blynyddol gael ei rannu gyda'r Pwyllgor Archwilio. Byddaf wedyn yn trefnu bod y crynodeb ar gael i'r cyhoedd ar wefan Archwilio Cymru.

Hoffwn estyn fy niolchgarwch i swyddogion yr Awdurdod am eu help a'u cydweithrediad trwy gydol fy archwiliad.

Cipolwg ar eich archwiliad

Cefais y cyfrifon drafft cyn y terfyn amser statudol, sef 30 Mehefin 2025. Roedd ansawdd y cyfrifon drafft a’r papurau gwaith yn dda ar y cyfan.

Cyhoeddais farn ddiamod ar y cyfrifon ar 11 Awst 2025, sydd cyn y terfyn amser statudol, sef 31 Hydref 2025. Roedd dau gamddatganiad nas cywirwyd yn y cyfrifon. Nid oedd unrhyw faterion arwyddocaol eraill i’w nodi.

Canfu fy ngwaith archwilio perfformiad fod yr Awdurdod wedi cymhwyso’r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth bennu ei amcanion llesiant. Canfûm hefyd fod gan yr Awdurdod ddull da o wneud ei waith atal tanau sy’n targedu anheddau risg uchel.

Fe gyflwynodd fy nhîm archwilio nifer o argymhellion i’r Awdurdod sy’n canolbwyntio ar sicrhau bod amcanion llesiant a chynlluniau ariannol yn cyd-fynd â’i gilydd ac ystyried sut i ddeall yn glir a yw gweithgarwch yn cyflawni deilliannau bwriadedig yr Awdurdod.

Mae fy nhîm archwilio wedi cwblhau’r gwaith archwilio fel a nodwyd yn fy Nghynllun Archwilio dyddiedig Gorffennaf 2024.

Canfyddiadau'r archwiliad o'r cyfrifon

Mae paratoi cyfrifon blynyddol yn rhan hanfodol o ddangos stiwardiaeth ar arian cyhoeddus. Mae'r cyfrifon yn dangos perfformiad ariannol y sefydliad ac yn nodi ei asedau/cronfeydd wrth gefn net, cyfanswm ei incwm a gwariant cynhwysfawr, a'i lifoedd arian parod. Mae fy archwiliad blynyddol o'r cyfrifon hynny'n darparu barn pa un a gafodd y cyfrifon eu paratoi'n briodol ac a ydynt yn rhoi darlun cywir a theg, ym hob agwedd berthnasol.

Caiff fy nghyfrifoldebau o ran archwilio'r cyfrifon eu disgrifio yn fy nghyhoeddiadau Datganiad o Gyfrifoldebau, sydd ar gael ar wefan Archwilio Cymru.

Cyflwynwyd y cyfrifon drafft i'w harchwilio ar 5 Mehefin 2025. Roedd hyn cyn y terfyn amser, sef 30 Mehefin 2025, a bennwyd gan Lywodraeth Cymru. Roedd ansawdd y cyfrifon drafft a gyflwynwyd i'w harchwilio'n dda ar y cyfan.

Fy marn archwilio

Rhaid i mi adrodd ar faterion sy'n codi o'm gwaith wrth y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu er mwyn iddynt eu hystyried cyn fy mod yn cyhoeddi fy marn archwilio ar y cyfrifon. Adroddais ar y materion hyn yn fy Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Cyfrifon wrth Fwrdd y Comisiynwyr ar 31 Gorffennaf 2025.

Cywirdeb paratoi

Fe wnaed nifer o newidiadau i'r cyfrifon drafft a gododd o'm gwaith archwilio. Roedd dau gamddatganiad nas cywirwyd. Nid oedd unrhyw faterion arwyddocaol eraill i'w nodi.

Cafodd Datganiad Llywodraethu Blynyddol ac Adroddiad Naratif yr Awdurdod eu paratoi yn unol â Chod CIPFA a chanllawiau perthnasol. Roeddent yn gyson â'r datganiadau ariannol ac â'm gwybodaeth innau am yr Awdurdod.

Deuthum i'r casgliad bod cyfrifon yr Awdurdod wedi'u paratoi'n briodol a'u bod yn berthnasol gywir ac fe gyhoeddais farn archwilio ddiamod arnynt.

Cwblhau'r archwiliad

Cyhoeddais y dystysgrif yn cadarnhau bod yr archwiliad o'r cyfrifon ar gyfer 2024-25 wedi'i gwblhau ar 11 Awst 2025.

Canfyddiadau gwaith archwilio perfformiad

Gwella'n barhaus

Fe wnaeth fy nhîm ystyried i ba raddau y mae'r Awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau cyfreithiol dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009. Mae gan yr Awdurdod ddyletswyddau mewn perthynas â chynllunio ei welliant ac adrodd ar ei berfformiad.

Canfûm fod yr Awdurdod yn debygol o ateb ei ofynion yn ystod 2024-25.

Pennu amcanion llesiant

Fe wnaeth fy nhîm ystyried i ba raddau y gweithredodd yr Awdurdod yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth adolygu ei amcanion llesiant yn 2024.

Canfûm nad yw'r Awdurdod yn rhoi digon o ffocws ar yr egwyddor datblygu cynaliadwy wrth adolygu ei gynlluniau corfforaethol.

Fe wnes i dri argymhelliad. Roedd hyn yn cynnwys cryfhau'r modd y cymhwysir yr egwyddor i ddangos yn glir sut y mae'r Awdurdod yn cynyddu i'r eithaf ei gyfraniad at y nodau llesiant cenedlaethol, yn ystyried y tymor hwy, ac yn sicrhau bod her briodol i'w adolygiad. Fe argymhellais hefyd fod yr Awdurdod yn cysylltu'r adolygiad o'i amcanion yn fwy eglur â'i adnoddau ac yn cryfhau ei weithgarwch monitro i'w alluogi i ddeall yr effaith a'r deilliannau y mae wedi'u cyflawni.

Gwaith atal tanau sy'n targedu anheddau risg uchel

Fe wnaeth fy nhîm fwrw golwg ar ddull yr Awdurdod o dargedu ei waith atal tanau. Fe ganolbwyntiom ni ar dargedu'r bobl fwyaf agored i niwed i helpu i leihau tanau a lleihau anaf difrifol neu farwolaeth.

Canfûm fod angen i'r Awdurdod wneud mwy i dargedu ei adnoddau lle mae eu hangen fwyaf. Mae wedi profi trosiant staff uchel sydd wedi effeithio ar sut y gall gryfhau ei ddull. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod yn gwneud rhai newidiadau a allai fod yn gadarnhaol.

Fe wnes i ddau argymhelliad i gynorthwyo’r Awdurdod i wella ei ddull. Mae hyn yn cynnwys bod yr Awdurdod yn asesu lle gallai bylchau fodoli yn ei ddull cyfredol o adnabod pobl sy’n wynebu’r risg fwyaf a chynllunio i fynd i’r afael â hwy. Fe wnes i argymell hefyd bod yr Awdurdod yn cryfhau ei ddealltwriaeth am y gwerth a gyflawnir gan ei weithgareddau atal i helpu i dargedu camau gweithredu ymhellach i gael yr effaith fwyaf.

Gwaith archwilio perfformiad sy’n dal i fynd rhagddo

Ar adeg llunio’r adroddiad, roedd yr adolygiad canlynol o Gynllun Archwilio 2025 yn dal i fynd rhagddo yn yr Awdurdod:

- Cynaliadwyedd ariannol

Rwyf hefyd yn bwriadu cwblhau archwiliad ychwanegol i’m sicrhau fy hun bod yr Awdurdod wedi gwneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y modd y mae’n cyflawni ei swyddogaethau.

Ansawdd archwilio

Mae ein hymrwymiad i ansawdd archwilio yn Archwilio Cymru'n un llwyr. Rydym ni'n credu bod a wnelo ansawdd archwilio â chael pethau'n iawn y tro cyntaf.

Rydym yn defnyddio tair llinell sicrwydd i ddangos sut yr ydym yn cyflawni hyn. Rydym wedi sefydlu Pwyllgor Ansawdd Archwilio i gydlynu a goruchwylio'r trefniadau hynny. Creffir yn annibynnol ar ein gwaith gan Sefydliad Cyfrifwyr Siartredig Cymru a Lloegr ac mae Cadeirydd ein Bwrdd yn gweithredu fel dolen gyswllt i'n Bwrdd ar ansawdd archwilio. I gael rhagor o wybodaeth gweler ein Hadroddiad Ansawdd Archwilio 2024.

Ein Pobl

- Dewis y tîm cywir
- Defnyddio arbenigwyr
- Goruchwyliaeth ac adolygu

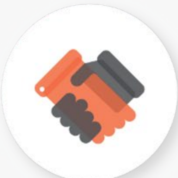

Trefniadau ar gyfer sicrhau ansawdd archwilio Dewis y tîm cywir

- Platfform archwilio
- Moeseg
- Canllawiau
- Diwylliant
- Dysgu a datblygu
- Arweinyddiaeth
- Cymorth technelogol

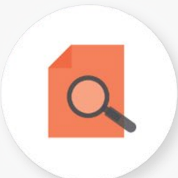

Sicrwydd annibynnol

- Adolygiadau Ansawdd Allanol
- Adolygiadau â thema
- Adolygiadau oer
- Dadansoddiad o wraidd y broblem
- Adolygiad gan gymheiriaid
- Pwyllgor Ansawdd Archwilio
- Monitro allanol

Rhagor o wybodaeth

Mae gan Archwilio Cymru amrywiaeth o wybodaeth arall i roi cymorth i graffu ar gyrff cyhoeddus Cymru, ac i barhau i wella'r gwasanaethau a ddarperir i bobl Cymru.

Ewch at ein gwefan i ganfod:

Ein cyhoeddiadau sy'n cwmpasu ein gwaith archwilio mewn cyrff cyhoeddus.

Gwybodaeth am ein gwaith sydd ar ddod a'n blaenraglen waith ar gyfer archwilio perfformiad.

Offer data i'ch helpu i gael dealltwriaeth well am dueddiadau mewn gwariant cyhoeddus.

Manylion ein gwaith a'n digwyddiadau Arfer Da gan gynnwys rhannu arfer a mewnwelediadau sy'n dod i'r amlwg o'n gwaith archwilio.

Ein cylchlythyr sy'n darparu diweddariadau rheolaidd i chi ar ein gwaith archwilio gwasanaethau cyhoeddus, arfer da, a digwyddiadau.

Archwilio Cymru
Audit Wales

Archwilio Cymru

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.